

En torpare i Brastad

Av

Sven Rydstrand

Det har funnits mängder av torpare på Stångenäset i en gångens tid, men tyvärr vet man nu inte så mycket om dem. Några riktiga kontrakt skrevs i regel inte, då de antog tjänsten, och om det skrevs något, så har det ofta blivit förstört. Ett sådant kontrakt finns dock bevarat på Medby gård i Brastads socken. Det lyder på följande sätt:

” Jag Anders Olsson i Medby upplåter till drängen, välförståndige Hans Simonsson darsammanstädes, ett stycke utmark, som tillhör mitt nu innehavande ett fjärdedels hemman Medby, som är beläget i Bohuslän, Stångenäs härad och Brastads socken, Detta markstycke tager sin början uti väster intill de markstycken som jag Anders Olsson haver donerat till torparen Pehr Jonsson i Gjelmedalen med rätt för livstiden samt därifrån i öster intill det s k Skyggeberget samt därifrån norrut till de s k Småhogane samt sedan därifrån uti väster och mitt i dalen intill den förut nämnda av mig till Pehr Jonsson donerade marken samt längst ut vid densamma intill dess början, inbegripande all den mark som finnes vara belägen inom förenämnda råmärken, under efterskrivne villkor nämligen:

- 1. Att drängen Hans Simonsson betalar till mig en årlig skatt av en riksdaler och 32 skillingar om året.*
- 2. Att han årligen och utom det omnämnda även väl förbinder sig att till mig utgöra fyra fullkomliga slätterdagsverken, och att tiden till dennas skatt som dagsverksåliggandet tager sin början den 25 mars 1796 och framgent. Dock med detta tillägg att drängen Hans själv bekostar såväl dess instängande som*

och om husens anskaffande och uppsättande med brukande samt vad annat som till dess istånd-sättande kan anses vara nödigt.

Varemot lämnas Hans Simonsson all äganderätt över alla de hus och byggnader han för egna penningar varder där på stället uppsättande. Och såvida drängen Hans Simonsson rätt fullgör dessa förut upp-skrivna skatter med dagsverken samt uppför sig ärlig och trogen, upplåter jag till drängen Hans Simonsson, hans hustru samt det första barn som hans hustru verder honom födande, förut nämnda mark-stycken uti bebrukningen, samt tager brukningstiden sin början den 25 mars 1796.

Och skulle så hända att jag varder säljande denna egendomen till någon annan eller Gud behagade att kalla mig hädan, skall detta kontrakt inte på minsta sätt vara. rubbat eller hindrat, men skulle Hans Simonsson med dess hustru dö barnlösa, så kan ingen av dess anhöriga begagna sig av detta kontrakt, utan torpet med alla dess rättigheter hemfaller då åter till denna min fjärding i hemmanet Medby. Men de hus som Hans Simonsson själv bestått med vad mera, tillfaller dess närmaste arvingar, vilket allt jag uti underskrivne vittnes närvaro bekräftar.

Medby den 20 juni 1794

Anders Olsson i Medby"

Till vittne: Olof Andersson i Nöteberg — David Carill i Nordby — Anders Olofsson i Nordby."

Man tycker nog att villkoren i detta kontrakt skulle varit synnerligen förmånliga för torparen, i all synnerhet om han hade någon inkomst vid sidan om. Kanske hade Hans Simonsson någon sysselsättning vid det närliggande trankokeriet på Lahälla, men i så fall blev detta inte långvarigt, ty i början av 1800-talet upphörde all trankokning i brist på sill. Men nog var det då bra för torparen att ha hus och jord att trygga sig till. Det var inte alla som var så förutseende att de skaffade sig torp, innan de verkliga nödåren kom.